

Суспільна небезпека цих злочинів полягає у тому, що останні, в частині створення злочинної організації, як вірно зробив висновок В.П. Тихий, створюють небезпеку, нормальний життєдіяльності суспільства, суспільної стабільності, дестабілізують економічну та соціально-політичну сфери життя, порушують нормальне функціонування соціальних та економічних інститутів, підривають і гальмують прогресивний процес розвитку суспільства, перешкоджають проведенню соціально-економічної та правової політики, облуплюють та закабляють людей, породжують обстановку незахищеності, створюють систему корупції в органах влади тощо.

ПРО ДЕЯКІ ВІКТИМОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ПЕРСОНАЛОМ ВИПРАВНИХ КОЛОНІЙ

Лопоха В.В., здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Специфіка службової діяльності та в цілому кримінально-виконавчих відносин, у яких персонал виправних колоній виступає одним з основних віктимологічних об'єктів, обумовлює необхідність вивчення віктимологічних аспектів його функціонування у системі правоохоронних органів України, що і стало одним із предметних завдань даного дослідження.

Вивчення теоретичних джерел та практики засвідчує, що персонал виправних колоній є постійним об'єктом дослідження вчених кримінально-виконавчого, педагогічного та психологічного спрямування. Досить активно у цьому напрямку працюють такі вчені, як І.Г. Богатирьов, Т.А. Денисова, А.О. Галай, М.В. Климов, Г.О. Радов, М.В. Синьов та ін. Проте сучасний стан забезпечення безпеки діяльності персоналу виправних колоній та негативні кількісно-якісні показники її прояву, а також стан злочинності в місцях позбавлення волі, включаючи злочини, що вчиняються персоналом виправних колоній, вимагають більш глибоко і всебічно дослідити питання, що пов'язані з поведінкою тих осіб, які стають жертвами злочинів і правопорушень з боку засуджених до позбавлення волі.

Як свідчить практика, будь-яка суспільна діяльність, включаючи і кримінально-виконавчу, пов'язана з ризиками різноманітного характеру, що створюють загрозу для життя і здоров'я осіб, які задіяні до процесу реалізації певних програм, завдань, статутних повноважень тощо. Саме тому, як правильно зробили висновок Ю.В. Баулін та В.І. Борисов, проблема захисту прав і законних інтересів потерпілих від злочинів, ефективного їх поновлення та своєчасного відшкодування завданої злочином шкоди є однією з найбільш актуальних для сучасної юридичної науки та правозастосовної практики. Зокрема, узагальнивши існуючі в науці підходи, деякі вчені виділяють наступні віктимологічні детермінанти злочинності у виправних колоніях: соціально-правові; соціально-психологічні; організаційно-управлінські; технічні.

Соціально-економічні детермінанти, насамперед, пов'язані з розширенням населення, у зв'язку з чим виникла незначна група багатих людей, чий прибуток нерідко мають незаконне походження.

Соціально-правові детермінанти злочинності лежать у самій природі покарання у виді позбавлення волі, яка полягає у примусовому одностатевому скупченні на обмеженому просторі (виправна колонія), великої кількості суспільно небезпечних осіб та встановленні стосовно них передбачених законом і обвинувальним вироком суду правообмежень.

Як показало проведене дослідження, соціально-психологічні віктимологічні детермінанти злочинності у місцях позбавлення волі тісно взаємопов'язані зі ставленням суспільства до засуджених й оцінкою цього покарання останніми.

Організаційно-управлінські віктимологічні детермінанти злочинності у виправних колоніях здебільшого пов'язані з організацією діяльності ДКВС України.